

NR 125/2014

**O POLSKIEJ ARMII I PRZYGOTOWANIU
OBYWATELI NA WYPADEK
POWSZECHNEGO ZAGROŻENIA**

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 14 stycznia 2014 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

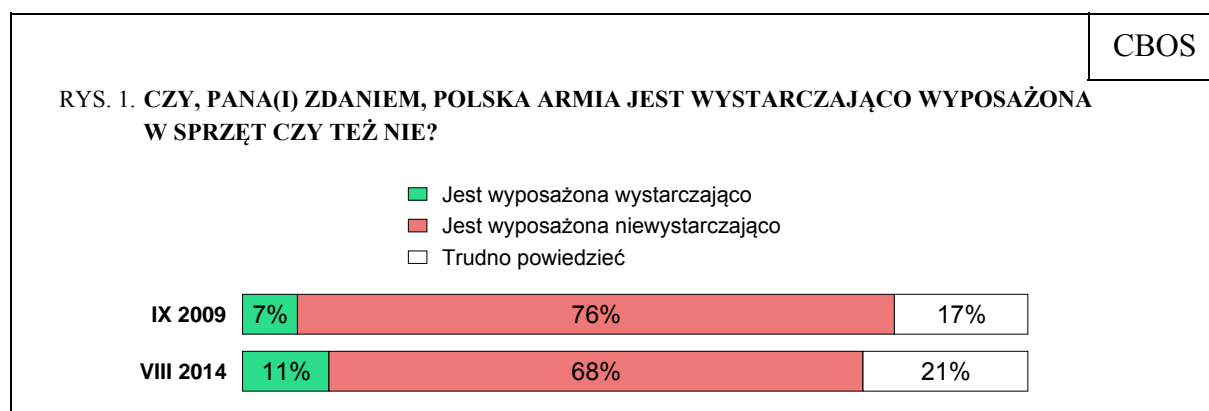
- ▶ Ponad dwie trzecie badanych (68%) jest zdania, iż polska armia jest niewystarczająco wyposażona w sprzęt.
- ▶ Połowa ankietowanych (50%) uważa, że Polska w związku z zaangażowaniem w operacje międzynarodowych sił zbrojnych, np. w Iraku czy Afganistanie, odniosła korzyści wojskowe w wyszkoleniu żołnierzy, doświadczeniu dowódców, wyposażeniu w sprzęt.
- ▶ Pierwsze lata funkcjonowania armii składającej się tylko z zawodowych żołnierzy-ochotników nie prowadzą do wzrostu aprobaty takiego rozwiązania, wręcz przeciwnie – wprawdzie nadal najwięcej zwolenników ma pełne uzawodowienie armii (47%), ale zwiększyło się poparcie dla zachowania również powszechnego, obowiązkowego poboru. Wzrosły też wątpliwości Polaków co do zapewnienia bezpieczeństwa kraju wyłącznie przez armię zawodową.
- ▶ Zaniechanie powszechnego poboru i uzawodowienie armii skutkuje zmniejszaniem się odsetka dorosłych Polaków mających doświadczenia w zakresie służby wojskowej bądź przeszkolenia wojskowego (z 39% w roku 1999 do 25% obecnie). Ponadto ponad połowa badanych deklarujących, że odbyli przeszkolenie wojskowe (52% z tej grupy), ukończyła już 55 lat.
- ▶ Tylko nieco ponad jedna piąta Polaków (22%) deklaruje, że brała udział w jakichś szkoleniach, ćwiczeniach czy innych działaniach, których celem było przygotowanie ludności do uczestnictwa w powszechnej samoobronie w sytuacji klęsk żywiołowych, katastrof, zagrożeń środowiska, zagrożeń terrorystycznych lub na wypadek wojny.
- ▶ Ponad jedna trzecia dorosłych Polaków (37%) wyraziła zainteresowanie członkostwem w ochotniczej formacji obrony cywilnej; najwięcej chętnych jest wśród badanych poniżej 25 roku życia (60% z tej grupy wiekowej).

Przejęcie przez Rosję kontroli nad Krymem oraz trwający od miesiący konflikt zbrojny we wschodniej Ukrainie rodzą pytania o możliwości obronne Polski na wypadek nie tylko otwartej agresji ze strony innego państwa, ale także w przypadku tzw. wojny hybrydowej czy zagrożeń o charakterze terrorystycznym. W tym kontekście pojawiają się też różnego typu pomysły i inicjatywy mające na celu przygotowanie ochotników spośród ludności cywilnej na wypadek ewentualnych zagrożeń. W sondażu przeprowadzonym pod koniec sierpnia¹ podjęliśmy problematykę możliwości obronnych naszego kraju, w tym również w zakresie samoobrony i ochrony ludności cywilnej nie tylko na wypadek wojny, ale także katastrof i klęsk żywiołowych.

WARTOŚĆ BOJOWA POLSKIEJ ARMII W OCENIE OBYWATELI

Ważnym elementem składającym się na wartość bojową armii jest jej wyposażenie w sprzęt. W opinii badanych wojsko polskie nie wypada tu zbyt korzystnie. Co prawda w stosunku do 2009 roku oceny wyposażenia polskiej armii nieco się poprawiły, jednak nadal większość respondentów (68%, spadek o 8 punktów procentowych) uważa, że jest ona niewystarczająco wyposażona w sprzęt, przeciwną opinię wyraża tylko co dziewiąty (11%, wzrost o 4 punkty).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (291) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 19–25 sierpnia 2014 roku na liczącej 980 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Wielozmiennowe analizy statystyczne² wykazały, iż opinie w tej kwestii różnicuje przede wszystkim postrzeganie możliwych implikacji trwającego od kilku miesięcy konfliktu zbrojnego we wschodniej Ukrainie dla bezpieczeństwa naszego kraju³. Mimo że przekonanie o niewystarczającym wyposażeniu polskiego wojska dominuje wśród ogółu respondentów, ci, którzy uważają, że sytuacja na Ukrainie stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa Polski, znacznie częściej niż nieodczuwający takiego zagrożenia oceniają wyposażenie polskiej armii jako niewystarczające.

Tabela 1

Czy, Pana(i) zdaniem, polska armia jest wystarczająco wyposażona w sprzęt czy też nie?	Czy, Pana(i) zdaniem, sytuacja na Ukrainie zagraża czy też nie bezpieczeństwu Polski?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Jest wyposażona wystarczająco	9	21	2
Jest wyposażona niewystarczająco	72	64	33
Trudno powiedzieć	19	15	65

Oceny wyposażenia, jakim dysponują nasze siły zbrojne, znacząco różnicuje także płeć i poziom wykształcenia respondentów. Jako niewystarczające częściej określają je mężczyźni (77%) niż kobiety (60%). Prawie co trzecia kobieta i tylko co dziewiąty mężczyzna nie ma natomiast wyrobionego zdania w tej kwestii (odpowiednio: 30% i 11%). Znacząco częściej niż pozostali krytyczne opinie na temat wyposażenia polskiej armii wyrażają respondenci z wyższym wykształceniem (77% z nich ocenia je jako niewystarczające – por. tabele aneksowe).

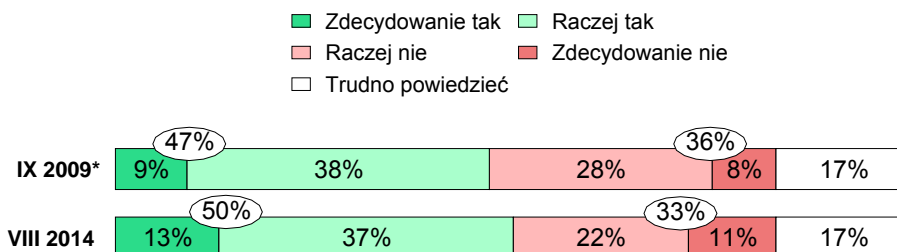
Podniesieniu wartości bojowej polskiej armii miał służyć udział polskich żołnierzy w operacjach międzynarodowych. Obecnie połowa badanych (50%) jest zdania, że Polska w związku z zaangażowaniem w operacje międzynarodowych sił zbrojnych, np. w Iraku czy Afganistanie, odniosła korzyści wojskowe w wyszkoleniu żołnierzy, doświadczeniu dowódców, wyposażeniu w sprzęt. Przeciwnego zdania jest co trzeci badany (33%). W porównaniu z rokiem 2009 przekonanie o korzyściach wojskowych płynących z udziału polskich żołnierzy w operacjach międzynarodowych nieco się wzmocniło.

---

² Wykorzystano moduł *IBM SPSS Decision Trees*.

³ Zob. komunikat CBOS „Konflikt ukraiński i wojna handlowa z Rosją”, sierpień 2010 (oprac. K. Kowalczyk).

RYS. 2. CZY, WEDŁUG PANA(I) OCENY, POLSKA ODNOSI*/ODNIOŚLA JAKIEŚ KORZYŚCI WOJSKOWE – W WYSZKOLENIU ŻOŁNIERZY, DOŚWIADCZENIU DOWÓDCÓW, WYPOSAŻENIU W SPRZĘT – W ZWIĄZKU Z ZAANGAŻOWANIEM W OPERACJE MIĘDZYNARODOWYCH SIŁ ZBROJNYCH, NP. W IRAKU CZY W AFGANISTANIE?

Przeprowadzone analizy wielozmiennowe⁴ wskazują, iż opinie respondentów w tej kwestii różnicuje przede wszystkim płeć. Korzyści wojskowe wynikające z udziału Polski w międzynarodowych operacjach, np. w Iraku czy Afganistanie, znacznie częściej dostrzegają mężczyźni (58%) niż kobiety (43%). Opinie na ten temat związane są także z deklarowanymi przez respondentów poglądami politycznymi. O korzyściach wojskowych (w wyszkoleniu żołnierzy, doświadczeniu dowódców, wyposażeniu w sprzęt) najczęściej (57%) przekonani są badani identyfikujący się z prawicą (por. tabele aneksowe).

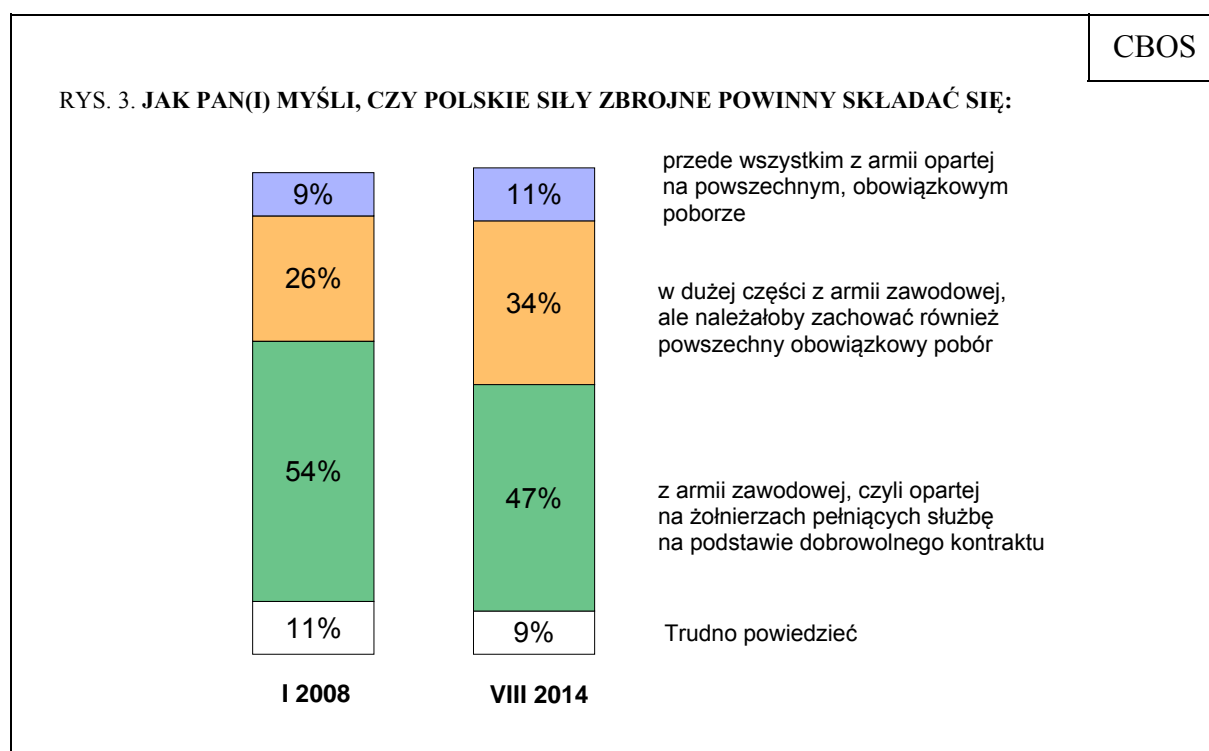
ARMIA ZAWODOWA CZY POBÓR?

Jednym z posunięć mających na celu wzmocnienie wartości bojowej polskiej armii miało być jej uzawodowienie. Od 11 lutego 2009 roku nie stosuje się w Polsce powołań do pełnienia zasadniczej służby wojskowej, czyli obowiązkowych wcieleń do wojska (potocznie mylonych z poborem), a w styczniu 2010 roku zakończył się proces całkowitego uzawodowienia armii. W efekcie tych zmian nastąpiła też w armii redukcja jej liczebności do około 100 tys. żołnierzy zawodowych i ponad 10 tys. żołnierzy wchodzących w skład Narodowych Sił Rezerwowych⁵. Coraz częściej z ust specjalistów zajmujących się obronnością można jednak usłyszeć, że całkowite uzawodowienie armii było błędem, gdyż obecnie większość młodych ludzi nie zna zasad funkcjonujących w wojsku oraz nie potrafi

⁴ Wykorzystano moduł *IBM SPSS Decision Trees*.

⁵ http://mon.gov.pl/z/pliki/dokumenty/rozne/2014/04/podstawowe_informacje_o_budziecie_resortu_ON_na_2014_r.pdf

używać broni, co mogłoby stanowić duży problem w przypadku ogłoszenia powszechnej mobilizacji. Obecnie blisko połowa Polaków (47%) popiera pełne uzawodowienie polskiej armii, co wyraża się w stwierdzeniu, że polskie siły zbrojne powinny składać się z armii zawodowej, czyli opartej na żołnierzach pełniących służbę na podstawie dobrowolnego kontraktu. Za częściowym zachowaniem poboru opowiada się nieco ponad jedna trzecia badanych (34%), a co dziewiąty (11%) uważa, że polskie siły zbrojne powinny składać się przede wszystkim z armii opartej na powszechnym, obowiązkowym poborze.

Warto tu podkreślić, iż choć nadal najwięcej zwolenników ma pełne uzawodowienie armii, to w porównaniu z rokiem 2008 zwiększyło się poparcie dla zachowania również przynajmniej częściowo powszechnego, obowiązkowego poboru. W styczniu 2008 roku⁶, kiedy w skład polskiej armii wchodziło około 150 tys. żołnierzy, w tym nieco ponad 60 tys. żołnierzy niezawodowych, i zapowiadano sukcesywne zmniejszanie liczby żołnierzy z powszechnego obowiązkowego poboru, aż do pełnego uzawodowienia sił zbrojnych (nie było jednak jeszcze jednoznacznie ustalonego terminu, po którym powszechny obowiązek pełnienia zasadniczej służby wojskowej będzie należał do przeszłości), ponad połowa ankietowanych (54%) wyrażała opinię, że polskie siły zbrojne powinny się

⁶ Zob. komunikat CBOS „Polacy o służbie wojskowej”, luty 2008 (oprac. M. Feliksiak).

opierać tylko na armii zawodowej – żołnierzach pełniących służbę na podstawie dobrowolnego kontraktu. Jedna czwarta ogółu badanych (26%) opowiadała się za modelem, który był najbliższy istniejącej wtedy sytuacji, tzn. większa część armii to żołnierze zawodowi, ochotnicy, ale nadal funkcjonuje powszechny, obowiązkowy pobór, natomiast relatywnie niewielu (9%) sądziło, że armia powinna się składać przede wszystkim z żołnierzy rekrutowanych podczas powszechnego, obowiązkowego poboru.

Wielozmiennowe analizy statystyczne⁷ wykazały, iż opinie respondentów w kwestii najlepszego modelu rekrutacji żołnierzy różnicuje przede wszystkim poziom wykształcenia – im jest on wyższy, tym więcej zwolenników ma armia zawodowa, czyli oparta na żołnierzach pełniących służbę na podstawie dobrowolnego kontraktu. Tak samo jak w 2008 roku, armia w pełni zawodowa ma najwięcej zwolenników wśród osób z wyższym wykształceniem (55%), natomiast rekrutacja oparta wyłącznie na powszechnym poborze ma nieco większe poparcie w grupie respondentów najmniej wykształconych (18% wśród badanych z wykształceniem podstawowym i gimnazjalnym). Obecnie jednak, odmiennie niż ponad sześć lat temu, to mężczyźni stosunkowo częściej niż kobiety opowiadają się za armią pochodzącą przynajmniej częściowo z powszechnego poboru (por. tabele aneksowe). Odmiennie również niż w 2008 roku, zwolennikami przynajmniej częściowego obowiązkowego poboru częściej są badani, którzy kiedyś odbyli lub odbywają obecnie przeszkolenie wojskowe albo służbę wojskową, natomiast podobnie jak poprzednio ci, którzy nie mają doświadczeń w zakresie szkolenia wojskowego, częściej też nie mają wyrobionego zdania na ten temat.

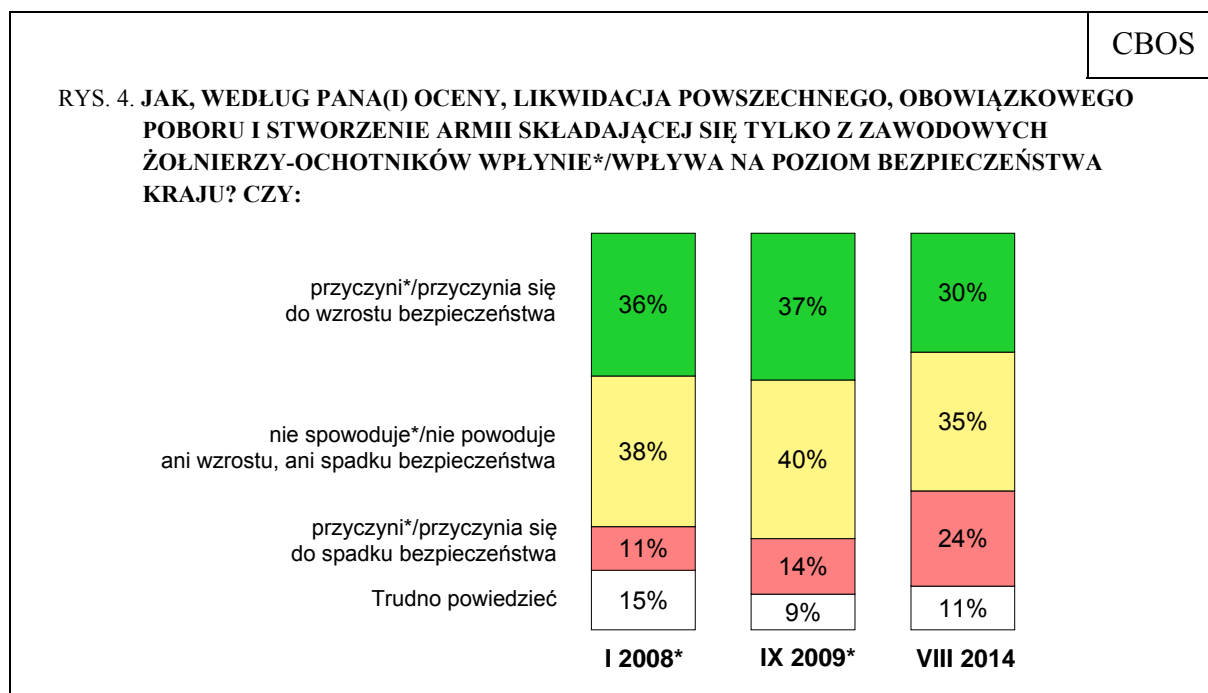
Tabela 2

Jak Pan(i) myśli, czy polskie siły zbrojne powinny składać się:	Czy kiedykolwiek odbył(a) lub odbywa Pan(i) obecnie przeszkolenie wojskowe, służbę wojskową?	
	Tak	Nie
	w procentach	
– przede wszystkim z armii opartej na powszechnym, obowiązkowym poborze	15	9
– w dużej części z armii zawodowej, ale należałoby zachować również powszechny, obowiązkowy pobór	41	31
– z armii zawodowej, czyli opartej na żołnierzach pełniących służbę na podstawie dobrowolnego kontraktu	42	48
Trudno powiedzieć	2	11

---

⁷ Wykorzystano moduł *IBM SPSS Decision Trees*.

Pierwsze lata funkcjonowania armii składającej się tylko z zawodowych żołnierzy-ochotników nie prowadzą do wzrostu aprobaty takiego rozwiązania, wręcz przeciwnie – zwiększyły się wątpliwości Polaków co do zapewnienia bezpieczeństwa kraju wyłącznie przez armię zawodową. Obecnie jedynie trzech na dziesięciu ankietowanych (30%) ocenia, że likwidacja powszechnego, obowiązkowego poboru i utworzenie armii składającej się tylko z zawodowych żołnierzy-ochotników przyczynia się do wzrostu bezpieczeństwa kraju. Jest to znaczący spadek w stosunku do lat 2008 i 2009, czyli ostatniego roku funkcjonowania poboru i pierwszych miesięcy, kiedy został on już zniesiony (spadek o 6 punktów od roku 2008 i o 7 punktów od 2009). W tym czasie zwiększyła się także grupa badanych oceniających, iż likwidacja powszechnego poboru przyczynia się do spadku bezpieczeństwa kraju (z 11% w roku 2008 do 14% w 2009 i 24% obecnie).

Wielozmiennowe analizy statystyczne⁸ wykazały, iż opinie w tej kwestii związane są przede wszystkim z poglądami na temat najlepszego z punktu widzenia bezpieczeństwa kraju modelu rekrutacji do sił zbrojnych. Zwolennicy rekrutowania żołnierzy przynajmniej częściowo drogą obowiązkowych powołań do służby wojskowej najczęściej wyrażają opinię, iż likwidacja powszechnego, obowiązkowego poboru i utworzenie armii składającej się tylko z zawodowych żołnierzy-ochotników przyczynia się do spadku bezpieczeństwa kraju.

⁸ Wykorzystano moduł *IBM SPSS Decision Trees*.

Zwolennicy armii zawodowej, czyli opartej na żołnierzach pełniących służbę na podstawie dobrowolnego kontraktu, tak samo często twierdzą, że likwidacja powszechnej, obowiązkowej służby wojskowej i utworzenie armii składającej się tylko z żołnierzy zawodowych przyczynia się do wzrostu bezpieczeństwa kraju, co uważają, że nie powoduje to ani jego wzrostu, ani spadku.

Tabela 3

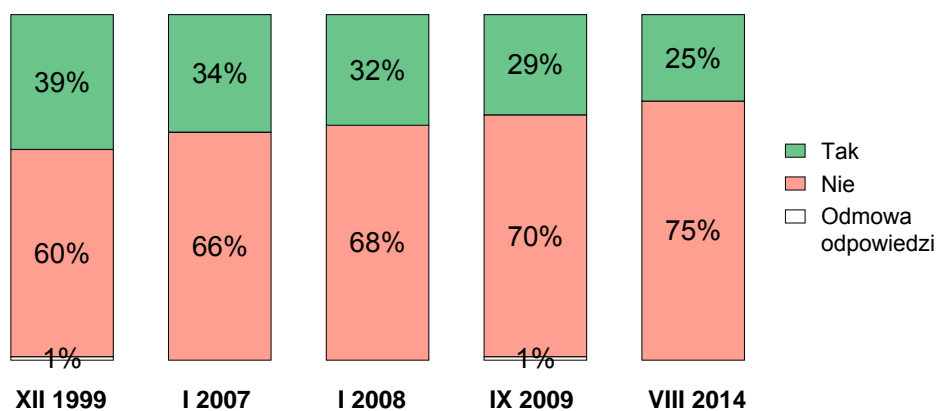
Jak, według Pana(i) oceny, likwidacja powszechnego, obowiązkowego poboru i stworzenie armii składającej się tylko z zawodowych żołnierzy ochotników wpływa na poziom bezpieczeństwa kraju? Czy:	Jak Pan(i) myśli, czy polskie siły zbrojne powinny składać się:			
	przede wszystkim z armii opartej na powszechnym, obowiązkowym poborze	w dużej części z armii zawodowej, ale należałoby zachować również powszechny, obowiązkowy pobór	z armii zawodowej, czyli opartej na żołnierzach pełniących służbę na podstawie dobrowolnego kontraktu	Trudno powiedzieć
	w procentach			
– przyczynia się do wzrostu bezpieczeństwa	19	21	43	7
– przyczynia się do spadku bezpieczeństwa	39	45	8	13
– nie powoduje ani wzrostu, ani spadku bezpieczeństwa	32	28	43	25
Trudno powiedzieć	10	6	6	54

Przekonanie, że likwidacja powszechnego, obowiązkowego poboru i utworzenie armii składającej się tylko z zawodowych żołnierzy-ochotników przyczynia się do wzrostu bezpieczeństwa kraju, zdecydowanie częściej niż pozostali wyrażają badani z wyższym wykształceniem (40%). Ponadto opinię tę częściej podzielają mężczyźni niż kobiety (odpowiednio: 34% i 26%) – por. tabele aneksowe.

DOŚWIADCZENIA POLAKÓW PRZYDATNE W PRZYPADKU POWSZECHNEGO ZAGROŻENIA

Zaniechanie powszechnego poboru i uzawodowienie armii skutkuje zmniejszeniem się odsetka dorosłych Polaków mających doświadczenie w zakresie służby wojskowej bądź przeszkolenia wojskowego. Obecnie jedynie co czwarty badany (25%) deklaruje, że kiedyś odbył lub teraz odbywa przeszkolenie wojskowe, służbę wojskową, podczas gdy w roku 1999 takie doświadczenia miało blisko dwie piąte (39%). Przeszkolenie wojskowe, służbę wojskową odbyło 45% mężczyzn i 6% kobiet (por. tabele aneksowe).

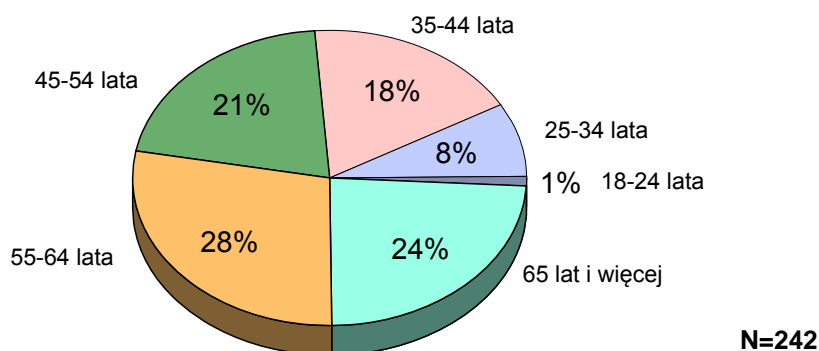
RYS. 5. CZY KIEDYKOLWIEK ODBYŁ(A) LUB ODBYWA PAN(I) OBECNIE PRZESZKOLENIE WOJSKOWE, SŁUŻBĘ WOJSKOWĄ?

Doświadczenie w zakresie przeszkolenia wojskowego wiąże się przede wszystkim z wiekiem badanych, co jest bezpośrednim efektem odejścia od powszechnych powołań do pełnienia zasadniczej służby wojskowej i uzawodowienia armii. Średnia wieku osób, które deklarują, że odbyły lub odbywają przeszkolenie wojskowe, służbę wojskową, jest znacząco⁹ wyższa od średniej wieku osób niemających takich doświadczeń i wynosi 54 lata, podczas gdy wśród osób, które nigdy nie odbywały szkolenia wojskowego lub służby wojskowej, wynosi 44 lata (dla porównania – średnia wieku ogółu dorosłych Polaków to 47 lat). Biorąc pod uwagę grupy wiekowe można zauważyć, iż ponad połowa badanych deklarujących, że odbyli przeszkolenie wojskowe (52% z nich), ukończyła już 55 lat, w tym niemal jedna czwarta (24%) jest już w wieku emerytalnym, a tylko 9% nie ma jeszcze 35 lat.

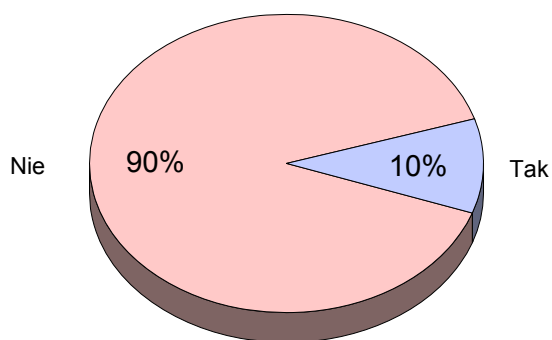
⁹ Test T

RYS. 6. WIEK OSÓB, KTÓRE DEKLARUJĄ, ŻE ODBYŁY LUB ODBYWAJĄ PRZESZKOLENIE WOJSKOWE, SŁUŻBĘ WOJSKOWĄ

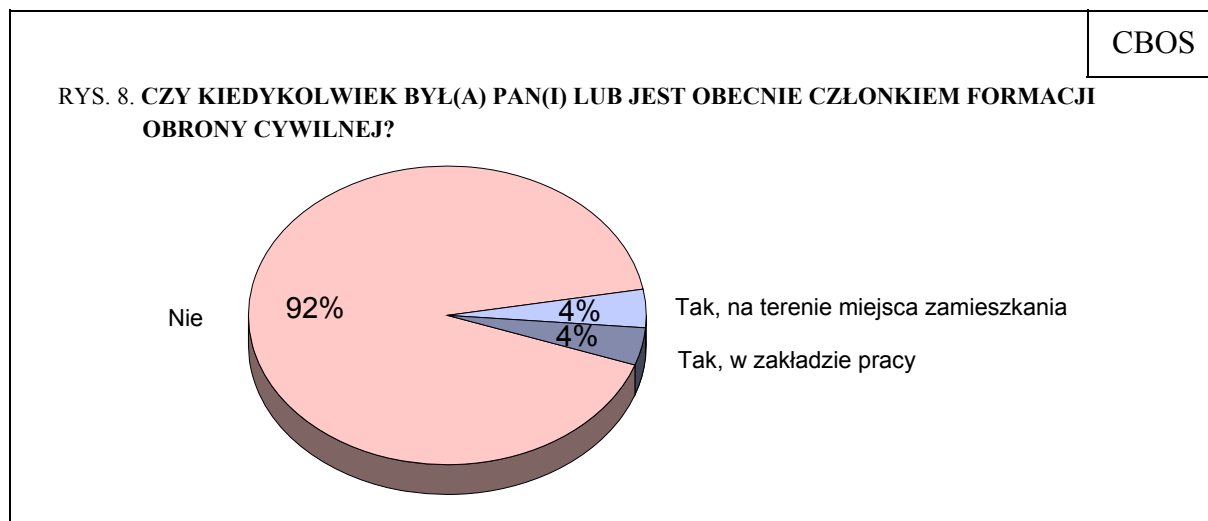
W sytuacji powszechnego zagrożenia, nie tylko na wypadek wojny, przydatne mogą być wiedza i umiejętności nabyte poprzez działalność w Ochotniczej Straży Pożarnej czy innych organizacjach pozarządowych, do zadań których należy m.in. ochrona ludności. Posiadanie doświadczenia w pracy tego typu organizacji deklaruje co dziesiąty dorosły Polak.

RYS. 7. CZY KIEDYKOLWIEK BYŁ(A) PAN(I) LUB JEST OBECNIE CZŁONKIEM OCHOTNICZEJ STRAŻY POŻARNEJ LUB INNEJ ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ WYKONUJĄCEJ ZADANIA OCHRONY LUDNOŚCI?

Działalność w Ochotniczej Straży Pożarnej czy innych organizacjach pozarządowych wykonujących zadania ochrony ludności jest związana przede wszystkim z płcią badanych – deklaruje ją 18% mężczyzn i tylko 3% kobiet. Ponadto zasięg doświadczeń w tym zakresie znacząco różnicuje miejsce zamieszkania – szczególnie często mogą się nimi pochwalić mieszkańcy wsi (17%), a tylko sporadycznie (1%) mieszkańcy miast powyżej 500 tys. ludności (por. tabele aneksowe).

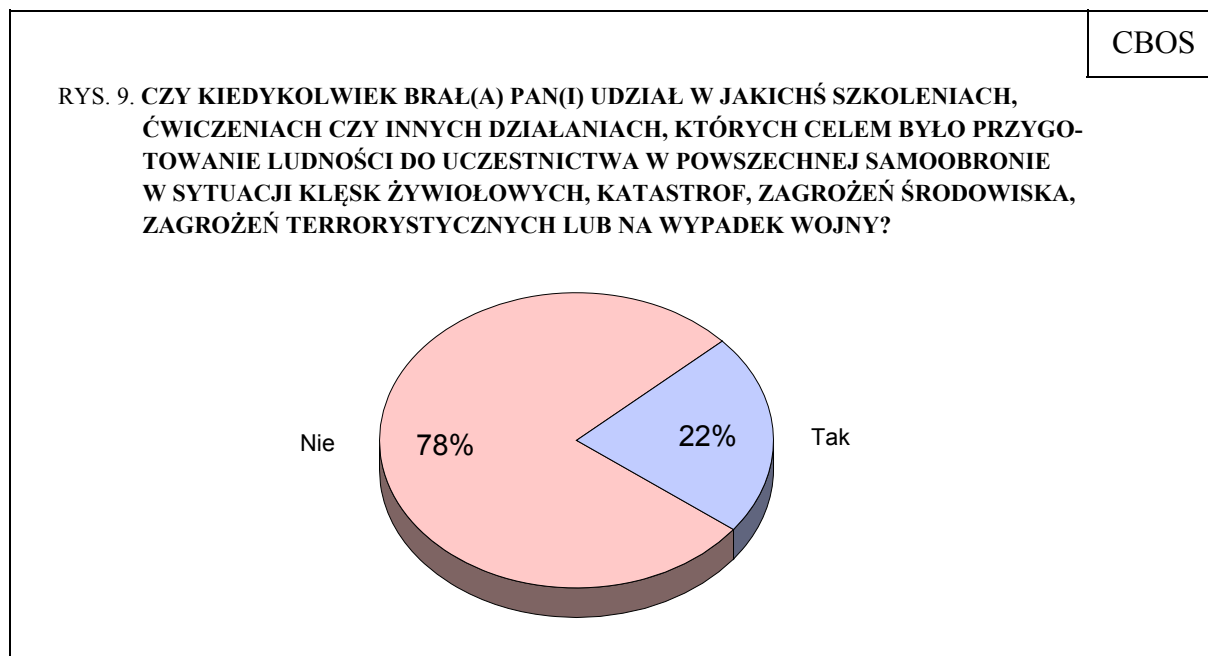
Jedynie 8% badanych deklaruje, że należało lub należy do formacji obrony cywilnej, przy czym połowę z nich stanowią byli lub obecni członkowie tej formacji w swoim zakładzie pracy, a drugą połowę – w miejscu zamieszkania.

Obecnymi lub byłymi członkami formacji obrony cywilnej częściej są mężczyźni niż kobiety (odpowiednio: 10% i 5%). Podobnie jak w przypadku przeszkolenia wojskowego czy służby wojskowej, można też powiedzieć, że częściej takie doświadczenia mają starsze pokolenia badanych. Warto też zauważyć, iż były lub obecne członkostwo w formacji obrony cywilnej deklaruje co dziesiąty zatrudniony w instytucji publicznej (por. tabele aneksowe).

Nieco ponad jedna piąta Polaków (22%) deklaruje, że brała udział w jakichś szkoleniach, ćwiczeniach czy innych działaniach, których celem było przygotowanie ludności do uczestnictwa w powszechnej samoobronie w sytuacji klęsk żywiołowych, katastrof, zagrożeń środowiska, zagrożeń terrorystycznych lub na wypadek wojny. Takie doświadczenia ma większość (56%) osób deklarujących działalność w Ochotniczej Straży Pożarnej lub innej organizacji pozarządowej wykonującej zadania ochrony ludności (w przypadku badanych, którzy nigdy nie działali w takich organizacjach, deklaruje je tylko 18%). Co oczywiste, znacznie częściej niż pozostali deklarują je także osoby, które przeszły szkolenie wojskowe (odpowiednio: 39% i 16%). Nie dziwi zatem fakt, że w ćwiczeniach czy innych działaniach przygotowujących ludność cywilną na wypadek powszechnego zagrożenia znacznie częściej uczestniczyli mężczyźni niż kobiety (odpowiednio: 29% i 15%). Na tle pozostałych respondentów udział w takich ćwiczeniach czy innych działaniach najczęściej deklarują

osoby w wieku 55–64 lata (31%), a najrzadziej badani z grup wiekowych 25–34 lata (14%) i 45–54 lata (16%). Doświadczeń w tym zakresie nie różnicuje natomiast znacząco ani poziom wykształcenia, ani miejsce zamieszkania (por. tabele. aneksowe).

W celu syntetycznego określenia społecznego zasięgu doświadczeń i wiedzy z zakresu obrony cywilnej lub ochrony ludności na wypadek powszechnego zagrożenia utworzono sumaryczny wskaźnik, który grupuje badanych mających jakiekolwiek doświadczenia w dziedzinie obronności lub ochrony ludności, jeżeli spełniają przynajmniej jeden z poniższych warunków:

- 1) odbyli przeszkolenie wojskowe, służbę wojskową;
- 2) byli lub są obecnie członkami Ochotniczej Straży Pożarnej lub innej organizacji pozarządowej, wykonującej zadania ochrony ludności;
- 3) byli lub są obecnie członkami formacji obrony cywilnej;
- 4) brali udział w jakichś szkoleniach, ćwiczeniach czy innych działaniach, których celem było przygotowanie ludności do uczestnictwa w powszechnej samoobronie w sytuacji klęsk żywiołowych, katastrof, zagrożeń środowiska, zagrożeń terrorystycznych lub na wypadek wojny.

Biorąc pod uwagę wyżej wymienione doświadczenia w zakresie obronności i ochrony ludności, można powiedzieć, iż 41% ogółu dorosłych Polaków miało do czynienia

przynajmniej z jednym z nich. Z przeprowadzonych analiz wielozmiennowych¹⁰ wynika, że kluczowym czynnikiem różnicującym zasięg takich doświadczeń jest płeć badanych – deklaruje je 61% mężczyzn i tylko 22% kobiet. Warto też podkreślić, że o ile wśród kobiet nie ma statystycznie istotnych różnic w zależności od wieku, o tyle w przypadku mężczyzn można wyróżnić trzy istotnie różniące się grupy. Do pierwszej zaliczają się mężczyźni mający co najmniej 42 lata, z których ponad trzy czwarte (77%) deklaruje przynajmniej jeden rodzaj doświadczenia w zakresie obronności lub ochrony ludności. Doświadczenia takie ma też większość (56%) mężczyzn od 36 do 41 roku życia i tylko nieco ponad jedna trzecia (35%) mających od 18 do 35 lat. Widać więc jasno, że nie tylko uzawodowienie armii, ale już zakończenie zimnej wojny spowodowało znaczący spadek liczby obywateli mogących pochwalić się jakimkolwiek doświadczeniem z zakresu obronności lub ochrony ludności.

Tabela 4

Doświadczenia w zakresie obronności lub ochrony ludności	Płeć					
	mężczyźni				ogółem	kobiety
	w wieku:			ogółem		
	42 lata i więcej	36-41 lat	18-35 lat			
procentowanie w kolumnach						
Tak	77	56	35	61	22	
Nie	23	44	64	39	77	
Odmowa odpowiedzi	0	0	1	0	1	

ZAINTERESOWANIE PRZYGOTOWANIEM DO DZIAŁANIA NA RZECZ OCHRONY LUDNOŚCI CYWILNEJ W PRZYPADKU POWSZECHNEGO ZAGROŻENIA

Respondentów, którzy zadeklarowali, że nigdy nie brali udziału w jakichkolwiek szkoleniach, ćwiczeniach czy innych działaniach mających na celu przygotowanie ludności do uczestnictwa w powszechnej samoobronie w sytuacji klęsk żywiołowych, katastrof, zagrożeń środowiska, zagrożeń terrorystycznych lub na wypadek wojny, zapytaliśmy, czy byłiby zainteresowani udziałem w takim przedsięwzięciu. Chęć uczestniczenia w tego typu szkoleniu lub ćwiczeniach zadeklarował blisko co trzeci respondent z tej grupy (30%, tj. 24% ogółu badanych), natomiast dwie trzecie (67%) odrzuciło taką możliwość.

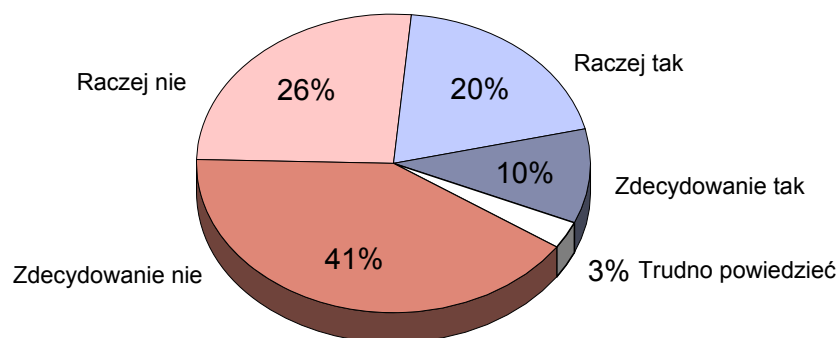
¹⁰ Wykorzystano moduł *IBM SPSS Decision Trees*.

ODPOWIEDZI OSÓB, KTÓRE ZADEKLAROWAŁY, ŻE NIGDY NIE BRAŁY UDZIAŁU W TAKIM SZKOLENIU
LUB ĆWICZENIACH (N=768)

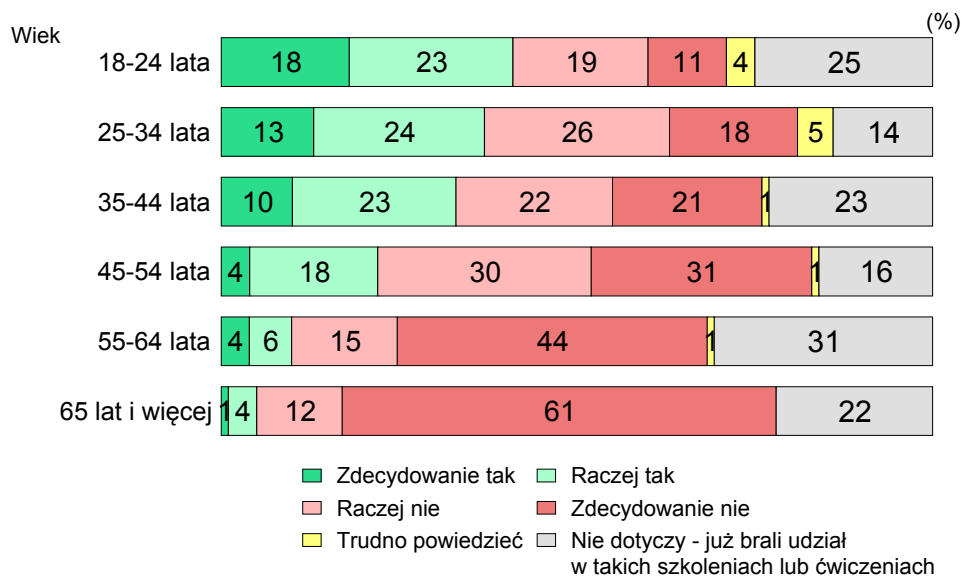
CBOS

RYS. 10. CZY CHCIAŁ(A)BY PAN(I) WZIĄĆ UDZIAŁ W SZKOLENIACH LUB ĆWICZENIACH, KTÓRYCH CELEM BYŁOBY PRZYGOTOWANIE LUDNOŚCI DO UCZESTNICTWA W POWSZECHNEJ SAMOBRONIE W SYTUACJI KLĘSK ŻYWIŁOWYCH, KATASTROF, ZAGROŻEŃ ŚRODOWISKA, ZAGROŻEŃ TERRORYSTYCZNYCH LUB NA WYPADEK WOJNY?

Przeprowadzone analizy statystyczne wykazały również, że istnieje silny związek między poziomem zainteresowania udziałem w szkoleniu lub ćwiczeniach, których celem byłoby przygotowanie ludności do uczestnictwa w powszechnej samoobronie w sytuacji klęsk żywiołowych, katastrof, zagrożeń środowiska, zagrożeń terrorystycznych lub na wypadek wojny, a wiekiem badanych. Chęć udziału w takich szkoleniach najczęściej deklarują badani najmłodsi (od 18 do 24 roku życia), ale – ogólnie rzecz biorąc – osoby poniżej 45 roku życia wykazują zainteresowanie nimi znacznie częściej niż starsze. Z wiekiem to zainteresowanie spada i osoby mające 65 lat lub więcej deklarują je sporadycznie. Ponadto udziałem w tego typu szkoleniach czy ćwiczeniach bardziej zainteresowani są mężczyźni niż kobiety (por. tabele aneksowe).

RYS. 11. CZY CHCIAŁ(A)BY PAN(I) WZIĄĆ UDZIAŁ W SZKOLENIU LUB ĆWICZENIACH, KTÓRYCH CELEM BYŁOBY PRZYGOTOWANIE LUDNOŚCI DO UCZESTNICTWA W POWSZECHNEJ SAMOOBRONIE W SYTUACJI KLĘSK ŻYWIOŁOWYCH, KATASTROF, ZAGROŻEŃ ŚRODOWISKA, ZAGROŻEŃ TERRORYSTYCZNYCH LUB NA WYPADEK WOJNY?

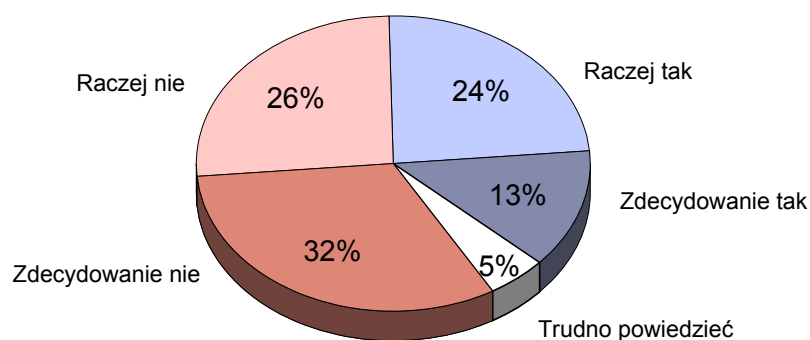

Po transformacji ustrojowej w Polsce kwestie ochrony ludności i obrony cywilnej wydają się być zaniedbane, o czym świadczy choćby wskazana w dokumencie *Ocena przygotowań w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej w Polsce w 2013 roku*¹¹ „niekompletność i archaiczność istniejących rozwiązań prawnych”. Systematycznie maleje też w naszym kraju liczba członków formacji obrony cywilnej. Interesowało nas, czy respondenci, gdyby mieli możliwość przystąpienia do ochotniczej formacji obrony cywilnej, a za udział w jej działaniach zapewniona byłaby refundacja utraconych wynagrodzeń, to zgłosiliby się do niej. Zainteresowanie członkostwem w formacji obrony cywilnej wyraziło 37% dorosłych Polaków, przy czym 13% w sposób zdecydowany.

¹¹ <http://www.ock.gov.pl/ock/ocena-ol-i-oc-w-polsce/546,Ocena-przygotowan-w-zakresie-Ochrony-Ludnosci-i-Obrony-Cywilnej-w-Polsce-w-2013-.html>

RYS. 12. OBRONA CYWILNA MA NA CELU OCHRONĘ LUDNOŚCI, ZAKŁADÓW PRACY, URZĄDZEŃ UŻYTKU PUBLICZNEGO, DÓBR KULTURY ORAZ RATOWANIE I UDZIELANIE POMOCY POSZKODOWANYM W CZASIE WOJNY, A TAKŻE WSPÓLDZIAŁANIE W ZWALCZANIU KLĘSK ŻYWIŁOWYCH, ZAGROŻEŃ ŚRODOWISKA NATURALNEGO, JAK I USUWANIE ICH EWENTUALNYCH SKUTKÓW.

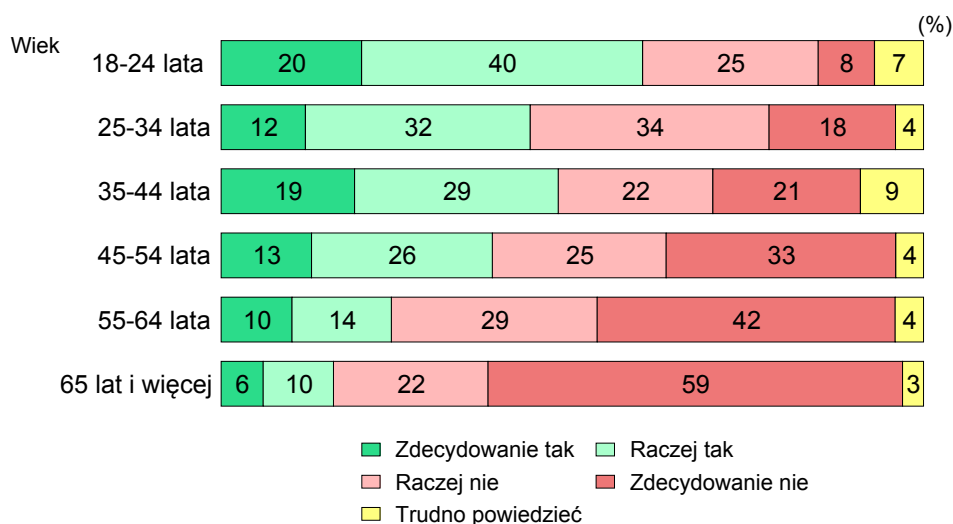
GDYBY MIAŁ(A) PAN(I) MOŻLIWOŚĆ PRZYSTĄPIENIA DO OCHOTNICZEJ FORMACJI OBRONY CYWILNEJ, A ZA UDZIAŁ W JEJ DZIAŁANIACH ZAPEWNIONA BYŁABY REFUNDACJA UTRACONYCH WYNAGRODZEŃ, CZY ZGŁOSIŁ(A)BY SIĘ PAN(I) DO TEGO TYPU FORMACJI CZY TEŻ NIE?

Przeprowadzone analizy wielozmiennowe¹² wykazały, iż deklaracje w tej kwestii różnicuje przede wszystkim wiek i płeć badanych. Akces do formacji obrony cywilnej w większości zgłosiliby najmłodszy – 20% badanych poniżej 25 roku życia na pytanie o to, czy zgłosiliby się do ochotniczej formacji obrony cywilnej, gdyby za udział w jej działaniach zapewniona była refundacja utraconych wynagrodzeń, odpowiedziało „zdecydowanie tak”, a 40% – „raczej tak”. Zainteresowanie przystąpieniem do formacji obrony cywilnej wyraża też znacząca część osób w wieku 25–44 lata. Najmniej chętnych do podjęcia takich zobowiązań jest wśród badanych, którzy mają co najmniej 65 lat; większość z nich zdecydowanie odrzuca taką możliwość. Tak jak udziałem w szkoleniach czy ćwiczeniach mających na celu przygotowanie ludności do uczestnictwa w powszechnej samoobronie w sytuacji klęsk żywiołowych, katastrof, zagrożeń środowiska, zagrożeń terrorystycznych lub na wypadek wojny, również przystąpieniem do ochotniczej formacji obrony cywilnej bardziej zainteresowani są mężczyźni niż kobiety (por. tabele aneksowe).

¹² Wykorzystano moduł *IBM SPSS Decision Trees*.

RYS. 13. GDYBY MIAŁ(A) PAN(I) MOŻLIWOŚĆ PRZYSTĄPIENIA DO OCHOTNICZEJ FORMACJI OBRONY CYWILNEJ, A ZA UDZIAŁ W JEJ DZIAŁANIACH ZAPEWNIONA BYŁABY REFUNDACJA UTRACONYCH WYNAGRODZEŃ, CZY ZGŁOSIŁ(A)BY SIĘ PAN(I) DO TEGO TYPU FORMACJI CZY TEŻ NIE?

★

★

★

Spadek poczucia bezpieczeństwa związany z konfliktem zbrojnym na Ukrainie powoduje zwiększenie zainteresowania opinii publicznej kwestiami obronności i ogólnie bezpieczeństwa kraju. Warto przypomnieć, iż w kwietniu br. niemal połowa badanych (47%) uważała niepodległość Polski za zagrożoną. W maju – wraz ze spadkiem obaw o bezpieczeństwo naszego kraju w związku z rozwojem sytuacji na Ukrainie – odsetek osób przekonanych o istnieniu zagrożenia dla niepodległości Polski spadł do 39%¹³. Zaostrzenie się konfliktu na wschodzie Ukrainy przyczyniło się jednak do wzrostu poczucia zagrożenia dla bezpieczeństwa Polski¹⁴ i – jak można domniemywać – również wzrostu obaw o zachowanie niepodległości naszego kraju. W tym kontekście szczególnie istotną sprawą

¹³ Zob. komunikat CBOS „Sytuacja międzynarodowa i bezpieczeństwo Polski”, czerwiec 2014 (oprac. B. Roguska).

¹⁴ Zob. komunikat CBOS „Konflikt ukraiński i wojna handlowa z Rosją”, sierpień 2014 (oprac. K. Kowalczyk).

wyduje się wartość bojowa polskiej armii, a także zdolność cywilów do działań w zakresie samoobrony i ochrony ludności oraz urządzeń użytku publicznego, dóbr kultury i potencjału gospodarczego kraju.

W opinii Polaków niezbyt korzystnie wypada wyposażenie sprzętowe polskich sił zbrojnych. Chociaż w stosunku do 2009 roku oceny te nieco się poprawiły, nadal jednak 68% badanych uważa, że polska armia jest wyposażona niewystarczająco. Połowa (50%) jest jednocześnie zdania, że wartość bojowa polskiej armii zwiększyła się dzięki angażowaniu się w operacje międzynarodowych sił zbrojnych, np. w Iraku czy Afganistanie. Należy jednak podkreślić, iż pierwsze lata funkcjonowania armii składającej się tylko z zawodowych żołnierzy-ochotników nie prowadzą do wzrostu aprobaty takiego rozwiązania, a wręcz przeciwnie. Wprawdzie nadal najwięcej zwolenników ma pełne uzawodowienie armii (47%), jednak w porównaniu z rokiem 2008 zwiększyło się poparcie dla zachowania również powszechnego, obowiązkowego poboru. W stosunku do lat 2008–2009 zwiększyły się też wątpliwości Polaków co do zapewnienia bezpieczeństwa kraju wyłącznie przez armię zawodową. Obecnie jedynie trzech na dziesięciu respondentów (30%) ocenia, że likwidacja powszechnego, obowiązkowego poboru i utworzenie armii składającej się tylko z zawodowych żołnierzy-ochotników przyczynia się do wzrostu bezpieczeństwa kraju, a blisko jedna czwarta (24%) – że do jego spadku.

Zaniechanie powszechnego poboru i uzawodowienie armii skutkuje zmniejszaniem się odsetka dorosłych Polaków deklarujących doświadczenie w zakresie służby wojskowej bądź przeszkolenia wojskowego (obecnie 25%). Wydaje się też, że zakończenie zimnej wojny wpłynęło na ograniczenie szkoleń, ćwiczeń czy innych działań, których celem było przygotowanie ludności do uczestnictwa w powszechnej samoobronie w sytuacji klęsk żywiołowych, katastrof, zagrożeń środowiska, zagrożeń terrorystycznych lub na wypadek wojny. Obecnie jedynie 22% dorosłych Polaków deklaruje, że brało udział w takich szkoleniach, a – ogólnie rzecz biorąc – jakiegokolwiek doświadczenia w zakresie obronności i ochrony ludności ma 41% ogółu.

Prawie co trzeci respondent, który dotąd nie uczestniczył w żadnych szkoleniach, ćwiczeniach czy innych działaniach, mających na celu przygotowanie ludności do uczestniczenia w powszechnej samoobronie w sytuacji klęsk żywiołowych, katastrof, zagrożeń środowiska, zagrożeń terrorystycznych lub na wypadek wojny, byłby zainteresowany udziałem w takim przedsięwzięciu (30% z tej grupy, tj. 24% ogółu badanych). Więcej dorosłych Polaków wyraziło zainteresowanie członkostwem w ochotniczej formacji obrony cywilnej, gdyby za udział w jej działaniach zapewniona była refundacja

utraconych wynagrodzeń (37%). Chęć uczestnictwa w szkoleniach lub ćwiczeniach oraz zainteresowanie członkostwem w ochotniczej formacji obrony cywilnej najczęściej deklarują najmłodszy badani, ale – ogólnie rzecz biorąc – osoby poniżej 45 roku życia interesują się nimi znacznie częściej niż starsze.

Opracowała
Barbara BADORA

A N E K S

Tabela 1

		Czy, Pana(i) zdaniem, polska armia jest wystarczająco wyposażona w sprzęt czy też nie?			Liczba osób
		Jest wyposażona wystarczająco	Jest wyposażona niewystarczająco	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		11	68	21	975
Płeć	Mężczyźni	12	77	11	473
	Kobiety	9	60	30	502
Wiek	18-24 lata	13	79	8	108
	25-34	14	70	16	193
	35-44	6	73	21	171
	45-54	10	66	24	151
	55-64	10	69	21	173
	65 lat i więcej	11	57	32	178
Miejsce zamieszkania	Wieś	11	65	24	387
	Miasto do 19 999	9	72	19	144
	20 000 - 99 999	13	68	19	184
	100 000 - 499 999	11	72	17	164
	500 000 i więcej mieszk.	7	70	23	97
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	14	56	30	205
	Zasadnicze zawodowe	9	69	22	238
	Średnie	11	70	18	302
	Wyższe	8	77	15	231
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	8	78	15	109
	Średni personel, technicy		89	11	25
	Pracownicy adm.-biurowi	13	69	19	55
	Pracownicy usług	9	70	21	64
	Robotnicy wykwalifikowani	13	78	9	103
	Robotnicy niewykwalifik.	14	70	16	42
	Rolnicy	5	73	22	54
	Pracujący na własny rach.	9	71	21	43
	Bezrobotni	16	58	26	54
	Emeryci	10	60	30	214
	Renciści	16	63	21	71
	Uczniowie i studenci	8	85	7	65
	Gospodynie domowe i inni	14	50	36	77
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	8	79	13
spółce właścicieli prywatnych i państwa		8	74	18	77
sekt. pryw. poza rolnict.		11	75	14	248
prywatnym gosp. rolnym		5	71	24	57
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	16	67	18	105
	501-750	9	75	17	102
	751-1000	11	63	26	157
	1001-1500	12	68	20	163
	Powyżej 1500 zł	9	74	17	205
Ocena własnych war. mater.	Złe	4	63	33	119
	Średnie	13	68	19	407
	Dobre	11	70	20	449
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	3	78	19	46
	Raz w tygodniu	13	66	22	432
	1-2 razy w miesiącu	9	67	25	138
	Kilka razy w roku	8	73	19	240
	W ogóle nie uczestniczy	14	68	18	119
Poglądy polityczne	Lewica	8	69	23	138
	Centrum	13	69	18	322
	Prawica	9	78	12	273
	Trudno powiedzieć	11	56	33	243

Tabela 2

		Czy, według Pana(i) oceny, Polska odniosła jakieś korzyści wojskowe – w wyszkoleniu żołnierzy, doświadczeniu dowódców, wyposażeniu w sprzęt – w związku z zaangażowaniem w operacje międzynarodowych sił zbrojnych, np. w Iraku czy w Afganistanie?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		50	33	17	978
Płeć	Mężczyźni	58	33	9	472
	Kobiety	43	33	24	506
Wiek	18-24 lata	60	32	8	110
	25-34	63	28	9	192
	35-44	54	36	11	171
	45-54	46	35	19	152
	55-64	46	31	23	174
	65 lat i więcej	35	36	28	178
Miejsce zamieszkania	Wieś	47	32	21	387
	Miasto do 19 999	45	41	14	145
	20 000 - 99 999	59	28	14	185
	100 000 - 499 999	50	34	15	164
	500 000 i więcej mieszk.	56	33	12	97
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	36	36	28	203
	Zasadnicze zawodowe	51	32	17	239
	Średnie	56	31	13	302
	Wyższe	56	34	10	233
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	64	27	9	110
	Średni personel, technicy	60	31	9	25
	Pracownicy adm.-biurowi	48	37	16	55
	Pracownicy usług	44	42	14	64
	Robotnicy wykwalifikowani	63	31	6	103
	Robotnicy niewykwalifik.	58	33	8	42
	Rolnicy	46	29	26	54
	Pracujący na własny rach.	65	27	8	43
	Bezrobotni	59	28	13	53
	Emeryci	37	37	26	214
	Renciści	40	33	27	72
	Uczniowie i studenci	57	35	8	65
	Gospodynie domowe i inni	44	31	25	78
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	56	30	14	114
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	52	39	9	77
	sekt. pryw. poza rolnict.	61	32	7	248
	prywatnym gosp. rolnym	44	30	26	57
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	48	34	18	105
	501-750	49	38	14	102
	751-1000	50	34	16	157
	1001-1500	49	35	17	165
	Powyżej 1500 zł	55	33	12	205
Ocena własnych war. mater.	Złe	40	38	23	119
	Średnie	49	33	18	407
	Dobre	54	32	14	452
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	46	28	26	47
	Raz w tygodniu	47	33	20	433
	1-2 razy w miesiącu	54	30	16	139
	Kilka razy w roku	54	33	13	239
	W ogóle nie uczestniczy	53	38	9	119
Poglądy polityczne	Lewica	50	38	13	137
	Centrum	50	37	14	324
	Prawica	57	30	14	273
	Trudno powiedzieć	45	29	26	244

Tabela 3

		Jak Pan(i) myśli, czy polskie siły zbrojne powinny składać się:				Liczba osób
		przede wszystkim z armii opartej na powszechnym, obowiązkowym poborze	w dużej części z armii zawodowej, ale należałoby zachować również powszechny obowiązkowy pobór	z armii zawodowej, czyli opartej na żołnierzach pełniących służbę na podstawie dobrowolnego kontraktu	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		11	34	47	9	978
Płeć	Mężczyźni	13	35	46	5	473
	Kobiety	8	32	47	12	505
Wiek	18-24 lata	16	40	43	1	110
	25-34	10	34	51	5	193
	35-44	9	30	57	4	171
	45-54	8	33	50	9	151
	55-64	11	38	42	9	174
	65 lat i więcej	12	29	36	23	178
Miejsce zamieszkania	Wieś	12	31	45	12	387
	Miasto do 19 999	7	32	54	7	145
	20 000 - 99 999	16	38	38	8	185
	100 000 - 499 999	8	32	53	8	164
	500 000 i więcej mieszk.	4	40	50	6	97
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	18	27	34	21	205
	Zasadnicze zawodowe	12	34	45	9	239
	Średnie	9	35	50	5	302
	Wyższe	5	37	55	3	232
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	3	36	59	2	109
	Średni personel, technicy	6	31	60	2	25
	Pracownicy adm.-biurowi	6	33	55	6	55
	Pracownicy usług	12	39	47	3	64
	Robotnicy wykwalifikowani	15	33	50	3	103
	Robotnicy niewykwalifik.	21	29	48	2	42
	Rolnicy	6	48	40	6	54
	Pracujący na własny rach.	3	28	62	7	43
	Bezrobotni	15	25	45	15	54
	Emeryci	13	35	34	18	214
	Renciści	12	28	39	21	72
	Uczniowie i studenci	14	42	45		65
	Gospodynie domowe i inni	8	26	55	11	78
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	10	33	56	2	113
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	10	37	49	4	77
	sekt. pryw. poza rolnict.	9	32	55	4	248
	prywatnym gosp. rolnym	6	46	40	9	57
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	12	34	43	12	105
	501-750	13	24	58	5	102
	751-1000	13	36	39	11	157
	1001-1500	13	34	41	12	164
	Powyżej 1500 zł	6	34	56	5	205
Ocena własnych war. mater.	Złe	14	24	40	22	120
	Średnie	12	36	43	9	407
	Dobre	9	34	52	5	451
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	12	40	34	14	46
	Raz w tygodniu	11	34	44	11	433
	1-2 razy w miesiącu	13	31	47	9	139
	Kilka razy w roku	9	34	52	5	240
	W ogóle nie uczestniczy	9	34	49	8	119
Poglądy polityczne	Lewica	7	37	49	7	138
	Centrum	9	37	50	4	324
	Prawica	11	36	47	7	273
	Trudno powiedzieć	15	25	40	20	243

Tabela 4

		Jak, według Pana(i) oceny, likwidacja powszechnego, obowiązkowego poboru i stworzenie armii składającej się tylko z zawodowych żołnierzy-ochotników wpływa na poziom bezpieczeństwa kraju? Czy:				Liczba osób
		przyczynia się do wzrostu bezpieczeństwa	przyczynia się do spadku bezpieczeństwa	nie powoduje ani wzrostu, ani spadku bezpieczeństwa	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		30	24	35	11	978
Płeć	Mężczyźni	34	26	34	6	473
	Kobiety	26	23	36	15	505
Wiek	18-24 lata	26	28	38	8	110
	25-34	38	22	35	5	193
	35-44	33	19	40	8	171
	45-54	37	24	28	12	151
	55-64	25	28	36	11	174
	65 lat i więcej	20	24	35	21	178
Miejsce zamieszkania	Wieś	29	23	34	15	387
	Miasto do 19 999	23	24	47	7	145
	20 000 - 99 999	29	30	32	8	185
	100 000 - 499 999	38	19	33	10	164
	500 000 i więcej mieszk.	32	26	35	8	97
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	22	26	32	20	205
	Zasadnicze zawodowe	28	25	36	11	239
	Średnie	29	23	40	8	302
	Wyższe	40	23	32	5	232
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	43	25	26	6	109
	Średni personel, technicy	40	18	36	7	25
	Pracownicy adm.-biurowi	34	24	36	6	55
	Pracownicy usług	20	26	40	13	64
	Robotnicy wykwalifikowani	34	25	36	5	103
	Robotnicy niewykwalifik.	33	19	40	8	42
	Rolnicy	38	19	36	7	54
	Pracujący na własny rach.	40	23	37		43
	Bezrobotni	29	26	32	12	54
	Emeryci	17	27	38	17	214
	Renciści	32	20	26	22	72
	Uczniowie i studenci	29	27	38	5	65
Gospodynie domowe i inni	31	18	39	12	78	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	40	25	28	7	113
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	33	35	25	7	77
	sekt. pryw. poza rolnict.	34	19	42	6	248
	prywatnym gosp. rolnym	35	20	36	9	57
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	25	21	42	13	105
	501-750	23	28	40	9	102
	751-1000	32	28	28	13	157
	1001-1500	29	22	34	14	164
	Powyżej 1500 zł	38	22	36	4	205
Ocena własnych war. mater.	Złe	16	29	36	20	120
	Średnie	27	25	38	10	407
	Dobre	37	22	32	9	451
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	21	41	20	18	46
	Raz w tygodniu	30	22	35	12	433
	1-2 razy w miesiącu	27	21	41	12	139
	Kilka razy w roku	33	25	35	7	240
	W ogóle nie uczestniczy	30	26	36	8	119
Poglądy polityczne	Lewica	26	26	41	7	138
	Centrum	35	23	35	7	324
	Prawica	30	28	33	9	273
	Trudno powiedzieć	25	20	35	20	243

Tabela 5

		Czy kiedykolwiek odbył(a) lub odbywa Pan(i) obecnie przeszkolenie wojskowe, służbę wojskową?		Liczba osób
		Tak	Nie	
		%	%	
Ogółem		25	75	977
Płeć	Mężczyźni	45	55	472
	Kobiety	6	94	505
Wiek	18-24 lata	2	98	110
	25-34	10	90	191
	35-44	25	75	171
	45-54	34	66	152
	55-64	40	60	174
	65 lat i więcej	32	68	178
Miejsce zamieszkania	Wieś	27	73	386
	Miasto do 19 999	24	76	145
	20 000 - 99 999	24	76	185
	100 000 - 499 999	22	78	164
	500 000 i więcej mieszk.	23	77	97
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	22	78	205
	Zasadnicze zawodowe	38	62	238
	Średnie	21	79	302
	Wyższe	18	82	232
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	16	84	110
	Średni personel, technicy	35	65	25
	Pracownicy adm.-biurowi	11	89	54
	Pracownicy usług	14	86	64
	Robotnicy wykwalifikowani	48	52	103
	Robotnicy niewykwalifik.	26	74	42
	Rolnicy	40	60	54
	Pracujący na własny rach.	24	76	42
	Bezrobotni	21	79	54
	Emeryci	34	66	214
	Renciści	27	73	72
	Uczniowie i studenci		100	65
	Gospodynie domowe i inni	8	92	78
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	24	76	113
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	37	63	77
	sekt. pryw. poza rolnict.	22	78	248
	prywatnym gosp. rolnym	44	56	56
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	26	74	105
	501-750	28	72	102
	751-1000	27	73	157
	1001-1500	25	75	165
	Powyżej 1500 zł	26	74	205
Ocena własnych war. mater.	Złe	30	70	120
	Średnie	27	73	406
	Dobre	22	78	451
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	23	77	47
	Raz w tygodniu	25	75	431
	1-2 razy w miesiącu	23	77	139
	Kilka razy w roku	28	72	240
	W ogóle nie uczestniczy	19	81	119
Poglądy polityczne	Lewica	31	69	138
	Centrum	24	76	324
	Prawica	28	72	273
	Trudno powiedzieć	19	81	242

Tabela 6

		Czy kiedykolwiek był(a) Pan(i) lub jest obecnie członkiem Ochotniczej Straży Pożarnej lub innej organizacji pozarządowej wykonującej zadania ochrony ludności?		Liczba osób
		Tak %	Nie %	
Ogółem		10	90	979
Płeć	Mężczyźni	18	82	473
	Kobiety	3	97	506
Wiek	18-24 lata	12	88	110
	25-34	7	93	193
	35-44	16	84	171
	45-54	11	89	152
	55-64	8	92	174
	65 lat i więcej	9	91	178
Miejsce zamieszkania	Wieś	17	83	388
	Miasto do 19 999	8	92	145
	20 000 - 99 999	6	94	185
	100 000 - 499 999	5	95	164
	500 000 i więcej mieszk.	1	99	97
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	9	91	205
	Zasadnicze zawodowe	17	83	239
	Średnie	11	89	302
	Wyższe	4	96	233
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	4	96	110
	Średni personel, technicy	25	75	25
	Pracownicy adm.-biurowi	3	97	55
	Pracownicy usług	10	90	64
	Robotnicy wykwalifikowani	11	89	103
	Robotnicy niewykwalifik.	15	85	42
	Rolnicy	28	72	54
	Pracujący na własny rach.	9	91	43
	Bezrobotni	9	91	54
	Emeryci	9	91	214
	Renciści	14	86	72
	Uczniowie i studenci	10	90	65
	Gospodynie domowe i inni	5	95	78
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	11	89	114
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	14	86	77
	sekt. pryw. poza rolnict.	8	92	248
	prywatnym gosp. rolnym	28	72	57
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	9	91	105
	501-750	12	88	102
	751-1000	7	93	157
	1001-1500	11	89	165
	Powyżej 1500 zł	8	92	205
Ocena własnych war. mater.	Złe	6	94	120
	Średnie	13	87	407
	Dobre	9	91	452
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	12	88	47
	Raz w tygodniu	10	90	433
	1-2 razy w miesiącu	9	91	139
	Kilka razy w roku	11	89	240
	W ogóle nie uczestniczy	9	91	119
Poglądy polityczne	Lewica	13	87	138
	Centrum	8	92	324
	Prawica	12	88	273
	Trudno powiedzieć	10	90	244

Tabela 7

		Czy kiedykolwiek był(a) Pan(i) lub jest obecnie członkiem formacji obrony cywilnej?			Liczba osób
		Tak, w zakładzie pracy	Tak, na terenie miejsca zamieszkania	Nie	
		%	%	%	
Ogółem		4	4	92	979
Płeć	Mężczyźni	5	5	90	473
	Kobiety	2	3	94	506
Wiek	18-24 lata	1	3	96	110
	25-34	2	2	96	193
	35-44	2	3	95	171
	45-54	5	8	87	151
	55-64	6	4	90	174
	65 lat i więcej	6	4	90	180
Miejsce zamieszkania	Wieś	4	4	92	389
	Miasto do 19 999	4	5	91	145
	20 000 - 99 999	3	3	95	185
	100 000 - 499 999	4	3	93	163
	500 000 i więcej mieszk.	7	4	89	97
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	1	5	94	206
	Zasadnicze zawodowe	3	5	91	239
	Średnie	5	3	92	302
	Wyższe	5	3	93	233
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	8	3	89	110
	Średni personel, technicy	8	8	84	25
	Pracownicy adm.-biurowi	3	2	94	54
	Pracownicy usług		4	96	64
	Robotnicy wykwalifikowani	1	4	95	103
	Robotnicy niewykwalifik.	4	12	85	42
	Rolnicy	3		97	54
	Pracujący na własny rach.			100	43
	Bezrobotni	1	6	93	54
	Emeryci	7	4	89	215
	Renciści	4	3	93	72
	Uczniowie i studenci		4	96	65
	Gospodynie domowe i inni		4	96	78
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	10	3	87	114
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	2	5	93	77
	sekt. pryw. poza rolnict.	1	4	94	248
	prywatnym gosp. rolnym	3		97	57
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	2	2	95	104
	501-750	3	3	94	102
	751-1000	1	7	92	157
	1001-1500	5	5	90	165
	Powyżej 1500 zł	7	3	91	205
Ocena własnych war. mater.	Złe	3	7	90	120
	Średnie	3	4	93	408
	Dobre	5	3	92	451
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu		9	91	47
	Raz w tygodniu	4	3	93	433
	1-2 razy w miesiącu	6	4	90	139
	Kilka razy w roku	3	2	95	240
	W ogóle nie uczestniczy	3	9	88	119
Poglądy polityczne	Lewica	7	6	87	138
	Centrum	4	4	92	324
	Prawica	4	4	92	273
	Trudno powiedzieć	2	2	96	244

Tabela 8

		Czy kiedykolwiek brał(a) Pan(i) udział w jakichś szkoleniach, ćwiczeniach czy innych działaniach, których celem było przygotowanie ludności do uczestnictwa w powszechnej samoobronie w sytuacji klęsk żywiołowych, katastrof, zagrożeń środowiska, zagrożeń terrorystycznych lub na wypadek wojny?		Liczba osób
		Tak	Nie	
		%	%	
Ogółem		22	78	979
Płeć	Mężczyźni	29	71	473
	Kobiety	15	85	506
Wiek	18-24 lata	25	75	110
	25-34	14	86	193
	35-44	23	77	171
	45-54	16	84	152
	55-64	31	69	174
	65 lat i więcej	22	78	179
Miejsce zamieszkania	Wieś	20	80	388
	Miasto do 19 999	23	77	145
	20 000 - 99 999	22	78	185
	100 000 - 499 999	23	77	164
	500 000 i więcej mieszk.	23	77	97
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	17	83	205
	Zasadnicze zawodowe	20	80	239
	Średnie	24	76	302
	Wyższe	24	76	233
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	25	75	110
	Średni personel, technicy	30	70	25
	Pracownicy adm.-biurowi	19	81	55
	Pracownicy usług	21	79	64
	Robotnicy wykwalifikowani	20	80	103
	Robotnicy niewykwalifik.	17	83	42
	Rolnicy	23	77	54
	Pracujący na własny rach.	16	84	43
	Bezrobotni	12	88	54
	Emeryci	26	74	214
	Renciści	18	82	72
	Uczniowie i studenci	34	66	65
	Gospodynie domowe i inni	11	89	78
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	27	73
spółce właścicieli prywatnych i państwa		35	65	77
sekt. pryw. poza rolnict.		15	85	248
prywatnym gosp. rolnym		23	77	57
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	14	86	105
	501-750	18	82	102
	751-1000	21	79	157
	1001-1500	22	78	165
	Powyżej 1500 zł	29	71	205
Ocena własnych war. mater.	Złe	14	86	119
	Średnie	23	77	408
	Dobre	22	78	452
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	22	78	47
	Raz w tygodniu	19	81	434
	1-2 razy w miesiącu	22	78	139
	Kilka razy w roku	23	77	239
	W ogóle nie uczestniczy	27	73	119
Poglądy polityczne	Lewica	26	74	138
	Centrum	23	77	323
	Prawica	21	79	274
	Trudno powiedzieć	17	83	244

Tabela 9

		Czy chciał(a)by Pan(i) wziąć udział w takim szkoleniu lub ćwiczeniach?			Liczba osób
		Odpowiedzi osób, które dotąd nie brały w nich udziału			
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		30	67	3	768
Płeć	Mężczyźni	35	62	3	338
	Kobiety	26	72	2	430
Wiek	18-24 lata	55	39	6	82
	25-34	43	51	6	166
	35-44	43	56	1	131
	45-54	26	73	1	128
	55-64	13	86	1	121
	65 lat i więcej	6	94		140
Miejsce zamieszkania	Wieś	25	73	2	312
	Miasto do 19 999	32	65	4	111
	20 000 - 99 999	30	65	4	144
	100 000 - 499 999	36	64	1	126
	500 000 i więcej mieszk.	37	60	4	75
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	18	80	2	170
	Zasadnicze zawodowe	22	77	2	192
	Średnie	31	67	3	229
	Wyższe	50	46	4	177
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	49	45	6	82
	Średni personel, technicy	36	64		18
	Pracownicy adm.-biurowi	45	50	4	45
	Pracownicy usług	50	50		51
	Robotnicy wykwalifikowani	38	58	4	83
	Robotnicy niewykwalifik.	51	46	2	35
	Rolnicy	8	92		41
	Pracujący na własny rach.	35	62	3	36
	Bezrobotni	27	68	4	47
	Emeryci	8	92	1	158
	Renciści	18	82		59
	Uczniowie i studenci	42	48	9	43
	Gospodynie domowe i inni	25	73	2	69
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	47	49	4	84
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	47	48	5	50
	sekt. pryw. poza rolnict.	43	54	2	212
	prywatnym gosp. rolnym	9	88	2	44
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	32	66	2	90
	501-750	36	61	3	83
	751-1000	24	74	2	124
	1001-1500	24	74	2	130
	Powyżej 1500 zł	42	57	2	146
Ocena własnych war. mater.	Złe	18	82		102
	Średnie	29	69	2	315
	Dobre	34	62	4	351
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	18	78	4	37
	Raz w tygodniu	29	68	2	351
	1-2 razy w miesiącu	26	69	6	109
	Kilka razy w roku	36	62	2	184
	W ogóle nie uczestniczy	32	68		87
Poglądy polityczne	Lewica	26	74		102
	Centrum	35	64	2	250
	Prawica	31	66	3	215
	Trudno powiedzieć	25	70	5	202

Tabela 10

		Gdyby miał(a) Pan(i) możliwość przystąpienia do ochotniczej formacji obrony cywilnej, a za udział w jej działaniach zapewniona byłaby refundacja utraconych wynagrodzeń, czy zgłosił(a)by się Pan(i) do tego typu formacji czy też nie?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		37	58	5	978
Płeć	Mężczyźni	47	48	4	472
	Kobiety	27	67	6	506
Wiek	18-24 lata	60	33	7	110
	25-34	44	52	4	193
	35-44	48	43	9	170
	45-54	39	58	4	151
	55-64	24	71	4	174
	65 lat i więcej	16	81	3	180
Miejsce zamieszkania	Wieś	34	62	4	387
	Miasto do 19 999	34	59	7	145
	20 000 - 99 999	36	59	6	185
	100 000 - 499 999	45	52	3	164
	500 000 i więcej mieszk.	42	50	8	97
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	29	68	3	206
	Zasadnicze zawodowe	39	57	4	238
	Średnie	35	60	5	301
	Wyższe	44	48	8	233
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	43	51	6	110
	Średni personel, technicy	45	45	9	24
	Pracownicy adm.-biurowi	41	49	10	55
	Pracownicy usług	51	44	4	64
	Robotnicy wykwalifikowani	52	44	4	103
	Robotnicy niewykwalifik.	58	42		42
	Rolnicy	33	67		52
	Pracujący na własny rach.	28	66	7	43
	Bezrobotni	47	43	10	54
	Emeryci	19	78	3	215
	Renciści	22	76	2	72
	Uczniowie i studenci	54	38	8	65
	Gospodynie domowe i inni	32	60	8	78
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	39	51	10	114
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	58	39	3	77
	sekt. pryw. poza rolnict.	47	49	4	248
	prywatnym gosp. rolnym	32	66	2	56
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	51	44	5	105
	501-750	31	63	7	102
	751-1000	34	61	5	157
	1001-1500	36	61	3	165
	Powyżej 1500 zł	41	54	4	205
Ocena własnych war. mater.	Złe	27	70	4	120
	Średnie	36	59	6	406
	Dobre	41	54	5	452
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	24	75	1	47
	Raz w tygodniu	35	62	4	432
	1-2 razy w miesiącu	36	55	9	139
	Kilka razy w roku	43	49	8	240
	W ogóle nie uczestniczy	41	57	2	119
Poglądy polityczne	Lewica	37	61	2	138
	Centrum	41	52	7	323
	Prawica	39	58	3	273
	Trudno powiedzieć	30	64	6	244